

Bruksela, 27.03.2018

Prof. dr hab. Małgorzata Runiewicz-Wardyn

Katedra Ekonomii

Centrum Badawcze Transformacji, Integracji oraz Globalizacji (TIGER)

Akademia Leona Koźmińskiego

ul. Jagiellońska 59, pok.B26

Warszawa 03-103

Ocena rozprawy habilitacyjnej oraz dorobku naukowego dr Grzegorza Micka

1. Sylwetka habilitanta

Dr Grzegorz Micek jest absolwentem Międzywydziałowych Studiów Matematyczno-Przyrodniczych Uniwersytetu Jagiellońskiego (2002 roku). Studiował geografię również za granicą, na Uniwersytecie w Utrechcie w Holandii. W 2002 roku obronił pracę magisterską zatytułowaną „Przestrzenne zróżnicowanie usług dla przedsiębiorstw w dużych miastach na przykładzie Krakowa”. Od tego też roku konsekwentnie rozwijał swoją karierę naukową w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 2005 roku obronił pracę doktorską pt. „Czynniki i mechanizmy koncentracji przestrzennej firm informatycznych w Polsce” i został pracownikiem naukowym Instytutu na stanowisku adiunkta. W 2017 r. przedstawił w tymże Instytucie opublikowaną rozprawę habilitacyjną pt. *Bliskość geograficzna przedsiębiorstw zaawansowanego przemysłu i usług a przepływy wiedzy* oraz wykaz dorobku naukowego.

Jak na warunki polskie jest to dość szybka kariera naukowa, w dodatku - jak wynika z życiorysu naukowego Habilitanta i jego dorobku - wyjątkowo solidna jak też o znaczącym wymiarze międzynarodowym. Postawa i dorobek naukowy Habilitanta znalazły swoje uznanie także u władz Uniwersytetu Jagiellońskiego, które wielokrotnie jego nagradzały (m.in. dostał Nagrodę Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego za działalność naukową oraz publikacje dotyczące przemian społeczno-ekonomicznych przestrzeni Polski (2016) oraz

Nagrodę im. Wincentego Pola Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego dla młodych pracowników naukowych (2010)).

2. Ocena dorobku naukowego Habilitanta

Konsekwentnie realizowana ścieżka badawcza pozwoliła Habilitantowi na publikację serii licznych i wartościowych artykułów i monografii.

Po uzyskaniu stopnia doktora dr Grzegorz Micek opublikował pracę habilitacyjną oraz 58 opracowań naukowych (jako autor i współautor), do których należą artykuły naukowe w liczbie 21, w tym 14 opublikowanych w języku angielskim (z czego cztery w czasopismach znajdujących się na liście JCR), rozdziały w monografiach (14 opublikowanych w języku angielskim w wydawnictwach Springer, Ashgate i Lit Verlag) oraz trzy recenzje książek, które zostały opublikowane w czasopismach indeksowanych na liście JCR. Jest to liczny i znaczący dorobek, zarówno w ujęciu ilościowym jak i jakościowym, z uwagi na jego międzynarodowy charakter, oraz ambitne tematy jakie Habilitant podejmował. W przypadku prac wspólnych, Habilitant podkreśla ponadto, że jego udział w przygotowaniu publikacji przekracza 50%.

Z jasno przedstawionego autoreferatu wynika, iż działalność badawcza i publikacyjna Habilitanta koncentrowała się wokół dwóch głównych nurtów: oddziaływania przedsiębiorstw oraz nowoczesnych sektorów gospodarki na rozwój lokalny miast i regionów, a w późniejszym okresie problematyki wpływu bliskości geograficznej na przepływy wiedzy i współpracę międzyorganizacyjną w tychże sektorach (tj. usługi informatyczne, biotechnologia, przemysł lotniczy). Zagadnienia te plasują się w współczesnym nurcie nowej geografii gospodarczej oraz nawiązują do różnych teorii m.in. aglomeracji, koncepcji klastrów oraz regionów wiedzy, z którą wiąże refleksja nad rolą bliskości geograficznej dla procesów przepływu wiedzy, uczenia się i innowacyjności. Jest to więc wyraźnie zakreślony kompleks zagadnień, niezwykle istotny w dobie globalnego wykorzystania technologii informatycznych, gospodarki sieciowej oraz opartej na wiedzy. Na szczególną uwagę w obszarze pierwszego nurtu badawczego Habilitanta zasługuje opracowanie książkowe (napisane we współautorstwie z J. Działkiem oraz J. Góreckim) pt.: „Centra usług w Krakowie i ich relacje z otoczeniem lokalnym”, w której kompleksowo omówiono dochodowe i zaopatrzeniowe efekty mnożnikowe funkcjonowania centrów usług oraz wpływy z tego tytułu do budżetów samorządów lokalnych i regionalnych.

Ważną zaletą dorobku publikacyjnego Habilitanta jest jego doskonale osadzenie w literaturze przedmiotu i dorobku teoretycznym . W swoich pracach Habilitant jasno przedstawia dotychczasowy dorobek teoretyczny prezentowany w literaturze, w której porusza się z erudycją i znaczną swobodą. Na tym tle jasno i precyzyjnie lokuje swoje własne rozważania, których celem jest wzbogacenie dotychczasowych teorii lub/oraz zakwestionowanie niektórych ich tez i przedstawienie własnych. W tym miejscu warto nawiązać do kilku przykładów. Za pomocą podejścia ewolucyjnego Habilitant przedstawił studium roli historycznych uwarunkowań w rozwoju nowoczesnych działalności gospodarczych (*The spatial evolution of the Polish biotech industry: a path-dependent process?*). W przypadku sektora biotechnologicznego udowodnił m.in. tezę o zależności jego rozwoju od wcześniejszego istnienia w danym obszarze zakładów przemysłu farmaceutycznego, co pokazała analiza życiorysów pracowniczych. W dwóch innych artykułach (Micek G., Gleadle P., Dawidko (2014) *The Role of Institutional Context in the Development of the SME Biotech Sector in Poland*, [w:] Z. Ziolo, T. Rachwał (eds.), "Contemporary Issues in Polish Industrial Geography", Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG, No. 25, s. 132-150; Micek G., Dawidko P. (2012) *Labour flows in the biotech sector in Poland*, *Prace Geograficzne*, 130, s.73-89) Habilitant podjął próbę zastosowania podejścia instytucjonalnego w wyjaśnianiu rozwoju sektora biotechnologicznego w Polsce.

Wyniki tych badań mogą być szczególnie przydatne w formułowaniu polityki lokalnego i regionalnego wsparcia, w tym rozwoju inteligentnych specjalizacji w kraju.

Istotnym jednak ograniczeniem dorobku Habilitanta jest mały udział w nim opracowań porównawczych, w tym zwłaszcza w kontekście międzynarodowym. Pomimo tego, iż nawiązuje on w swoich badaniach do krajowej i międzynarodowej literatury przedmiotu, to w bardzo ograniczony sposób używa metody porównawczej (zwłaszcza w kontekście międzynarodowym) w swoich badaniach nad powyższą problematyką. Prace Habilitanta najczęściej prezentują doświadczenia kilku województw polskich tj. śląskiego, mazowieckiego, wielkopolskiego oraz małopolskiego.

Dorobek Habilitanta w najmniejszym jednak stopniu nie ma charakteru przyczynkarskiego lub wtórnego. Jego prace są ambitne, oryginalne oraz odnoszące się do głównych nurtów rozważań nad rozwojem regionalnym i rolą współcześnie ważnych jego

czynników. Należy również podkreślić, iż znaczna część dorobku Habilitanta została opublikowana w liczących się czasopismach o zasięgu międzynarodowym.

Biorąc pod uwagę dotychczasowy dorobek naukowy i publikacyjny dr Grzegorza Micka uważam go za w pełni wystarczający do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

We wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego jako podstawowe uzasadnienie Habilitant wskazuje następujące, główne osiągnięcia naukowe: monografia – *Bliskość geograficzna przedsiębiorstw zaawansowanego przemysłu i usług a przepływy wiedzy*, Wydawnictwa Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Recenzentami wydawniczymi byli: prof. dr hab. Barbara Jankowska, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu oraz prof. dr hab. Przemysław Śleszyński, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego PAN. W dalszej części niniejszej recenzji przedstawiana jest merytoryczna ocena tej publikacji oraz innych osiągnięć Habilitanta.

3. Ocena monografii habilitacyjnej

Licząca 366 stron monografia habilitacyjna nosząca tytuł „*Bliskość geograficzna przedsiębiorstw zaawansowanego przemysłu i usług a przepływy wiedzy*” została wydana w 2017 r. przez wydawnictwo Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tym samym książka ta niewątpliwie wzbogaciła już istniejący (niestety nieliczny w kontekście naszego kraju) dorobek odnoszący się do problematyki bliskości geograficznej. Książka składa się z wprowadzenia, dziewięciu rozdziałów, tworzących ścisłą sekwencję logiczną, końcowej dyskusji i wniosków, bibliografii oraz wykazu rycin oraz tabel. Jest napisana bardzo wnikliwie, bez rażących błędów, a przyjęty i konsekwentnie przestrzegany przez Autora porządek, umożliwia jej łatwe czytanie. Z pewnością jest ona dowodem na wieloletnie głębokie zainteresowanie Autora poruszaną problematyką.

Istotnym atutem książki jest zawarta w niej rzetelna i krytyczna ocena literatury przedmiotu, w tym podjęta (skuteczna) próby konceptualizacji i operacjonalizacji pojęcia bliskości geograficznej. Warto podkreślić, że Autor w sumie dokonał przeglądu 330 publikacji dotyczących bliskości geograficznej oraz jej znaczenia dla różnych form przepływów wiedzy, natomiast sama bibliografia w tym obszarze zajęła ponad 40 stron

całości opracowania Autora.

Znaczna część opracowania Autora jest poświęcona „debacie o bliskości geograficznej i przepływach wiedzy” oraz podstawowym pojęciom i koncepcjom badawczym wykorzystywanym w studiach bliskości geograficznej. Niewątpliwie dużym wysiłkiem Autora w tej części było ustrukturyzowanie terminologii i pojęć występujących w literaturze przedmiotu, w której to, jak sam zauważa „panuje spory nieporządek terminologiczny”. Pewnym mankamentem tej części opracowania Autora jest jej nieco podręcznikowy charakter. Zdaniem recenzenta, niektóre jej części mogłyby być skrócone.

W opracowaniu Autor stawia sobie dwa główne cele: teoretyczny i empiryczny. W warstwie teoretycznej zamierza wykazać jak poszczególne podejścia teoretyczne radzą sobie z określeniem zjawiska bliskości oraz przestrzennym ujęciem procesów innowacyjnych i uczenia się, a także wskazać na rolę różnego rodzaju bliskości (geograficznej, społecznej, organizacyjnej, społecznej, poznawczej i instytucjonalnej) w przepływach i rozprzestrzenianiu się wiedzy. Szczególnie interesujące są teoretyczne zagadnienie związku różnych wymiarów bliskości, zjawiska lokalnego uczenia się i globalnych powiązań oraz tzw. „paradoksu bliskości”.

Znaczenie bliskości oraz jej poszczególnych wymiarów dla przepływu wiedzy jest, jak wynika z przeglądu literatury dokonanego przez Autora, uzależnione od specyfiki szczególnych branż i sektorów. Najczęściej badania nad bliskością geograficzną są prowadzone w takich branżach jak biotechnologicznie, informatycznej (IT), samochodowej oraz w usługach o wysokim stopniu nasycenia wiedzą. Autor zauważa, że niemal 45% publikacji podejmujących tematykę bliskości geograficznej koncentruje się właśnie na ww. sektorach. Zadziwiające jest jednak to, że przeglądowi wyników tych badań poświęca on niespełna dwie strony.

W przypadku sektora biotechnologii postęp technologiczny jest uzależniony przede wszystkim od dostępu podmiotów w nim zaangażowanych do infrastruktury naukowo-badawczej uczelni wyższych. W obrębie tych ostatnich tworzą się tzw. „ekosystemy innowacji” (*innovation ecosystem*). Zjawisko to w literaturze przedmiotu (m.in. w opracowaniach Jacobides et al. (2016), Stama (2015), Grahama (2013)) określane jest jako

„akademicki ekosystem innowacji technologicznych” (*university-based technology innovation ecosystem* - UTI)). Szkoda, że zagadnienia te zostały prawie całkowicie pominięte w opracowaniu Autora.

W kontekście sektora biotechnologii oraz pozostałych sektorów o wysokim stopniu nasycenia wiedzą bliskość poznawcza (kognitywna) ma kluczowe znaczenie dla zdolności przedsiębiorstw oraz jednostek badawczych do transferu, absorpcji i rozpowszechniania wiedzy. Zbyt duża bliskość poznawcza zwiększa prawdopodobieństwo zaistnienia niepożądanych przepływów wiedzy (Cantwell, Santangelo 2002). Problem „paradoksu bliskości poznawczej” (posiadania podobnych zasobów wiedzy), a stąd potrzeba poszukiwania „optymalnej bliskości” jest jedną ze słabiej eksplorowanych zagadnień w badaniach. Niniejsze opracowanie zatem, choć w sposób ograniczony, bo dotyczy tylko doświadczeń polskich, uzupełnia te braki.

Kwestią potraktowaną bardzo powierzchownie w opracowaniu Autora jest zależność przepływów wiedzy w kontekście bliskości geograficznej od specyfiki poszczególnych badanych branż. Chodzi tu zwłaszcza o tzw. dojrzałość technologiczną analizowanych branż (cykl ich życia technologicznego), ich interdyscyplinarny charakter oraz związki z innymi branżami. Wyniki badań przeprowadzonych przez Runiewicz-Wardyn (2013) dowodzą, że znaczenie bliskości oraz obecność dynamicznych efektów zewnętrznych (aglomeracji) zależy w znacznej mierze od dojrzałości technologicznej danej branży. Rodzaje, kierunki i kanały przepływów wiedzy (między- lub wewnątrz- branżowej) są uzależnione w tym przypadku od dynamiki rozwoju oraz stopnia wyspecjalizowania danej branży, a co za tym idzie potrzeby dostępu do specjalistycznej wiedzy oraz umiejętności osób zaangażowanych w rozwój danej branży. Inne efekty aglomeracji obserwujemy w przypadku branż w początkowej fazie wzrostu (np. branża technologii laserowych), a inne w przypadku branż w fazie dojrzałości czy schyłkowej (np. branża komputerowa czy branży elektronicznej i półprzewodników). Dla tych pierwszych kluczowe znaczenie ma bliskość poznawcza, natomiast innego rodzaju bliskości mają mniejsze znaczenie. Ponadto postęp technologiczny w wielu branżach jest zbieżny z postępowaniem w innych branżach/sektorach, stąd potrzeba bliskich kontaktów i interakcji z przedstawicielami innych branż i dziedzin (szczególnie w przypadku biotechnologii oraz branży lotniczej).

Recenzowana książka jest bardzo rzetelnym studium o silnym nachyleniu empirycznym, co jest jej niewątpliwą zaletą. Wszystkie w zasadzie rozważania są prowadzone w odniesieniu do sformułowanych w literaturze obserwacji i teorii. Warstwę empiryczną pracy stanowią analizy relacji między bliskością geograficzną a przepływami wiedzy (kierunkami przestrzennymi, rodzajami oraz kanałami przepływu wiedzy) w trzech wybranych sektorach (lotniczym, biotechnologicznym i usług IT) w Polsce. W tej materii Autor dokonuje trzech istotnych osiągnięć do badań nad bliskością geograficzną przedstawionych poniżej.

Po pierwsze, ważnym wkładem empirycznym Autora jest zwrócenie uwagi na „subiektywny” wymiar postrzegania bliskości przez różne podmioty (przedsiębiorców). Dotychczas taki wniosek pojawiał się w pojedynczych pracach np. Aguiléry i in. (2015).

Po drugie, wyniki badań Autora wskazują na wielkoskalowość i wielowymiarowość przepływów wiedzy. Oznacza to, że wiedza oraz jej poszczególne rodzaje (techniczna/technologiczna, rynkowa/biznesowa) jest pozyskiwana w badanych branżach w bardzo różnych skalach przestrzennych: lokalnej, krajowej oraz międzynarodowej. W konsekwencji izolowanie poszczególnych rodzajów bliskości prowadzi do zniekształcenia oceny bliskości jako całości. Autor słusznie podaje przykład, że nawet przy dużym dystansie fizycznym i czasowym bliskość społeczna oparta na relacjach koleżeństwa czy przyjaźni może powodować poczucie większej bliskości geograficznej. Wielowymiarowy charakter bliskości oznacza, że są one od siebie zależne. Jest to niewątpliwy, przy tym nie jedyny zawarty w pracy, własny wkład w teorie rozwoju regionalnego.

Po trzecie, szczególnie ważnym wkładem Autora do dyskusji o znaczeniu bliskości jest zidentyfikowanie realnie istniejącego paradoksu bliskości geograficznej w sektorze usług informatycznych. Przeprowadzone przez Autora badania w sektorze usług informatycznych dowodzą, że silniejszy jest on w przypadku przepływu wiedzy rynkowej niż technicznej. W konkurencyjnym środowisku bliskość geograficzna bywa barierą, a nie determinantą współpracy. Taka wiedza może być szczególnie przydatna w formułowaniu polityki lokalnego i regionalnego wsparcia przez władze państwowe i samorządowe inicjatyw klastrowych oraz tzw. inteligentnych specjalizacji. Autor jednak (z pewnością świadomie) pomija zagadnienia związane z polityką rozwoju, w tym rozwoju regionalnego. Mimo to osiągnięte wyniki i spostrzeżenia Autora stwarzają doskonałą okazję do sformułowania takich zaleceń zarówno pod adresem władz regionalnych jak i krajowych.

W warstwie metodologicznej pracy dużym wkładem Autora do nauki jest

udoskonalenie metodyki badania przepływów wiedzy. Autor podejmuje się wyzwania zidentyfikowania najbardziej właściwego ujęcia bliskości i optymalnej metody jej pomiaru. Zauważa też słusznie, iż nie ma absolutnych miar bliskości i dalekości. W tym celu zastosował zarówno metodę ilościową, jak i jakościową badań, wykorzystując przy tym dorobek z różnych nauk: geografii ekonomicznej, ekonomii, nauk o zarządzaniu i (w mniejszym zakresie) socjologii. Adekwatne do ich przedmiotu badania jakościowe umożliwiają analizowanie badanego zjawiska w sposób dokładny i pogłębiony, a przez co lepsze zrozumienie problemu bliskości, tj. rozpoznanie pewnych niuansów w postawach i zachowaniach rozmówców.

Nie ma oczywiście doskonałych prac, nie stwarzających pola do polemiki czy uwag krytycznych. W odniesieniu do książki dr Grzegorza Micka uwag takich można poczynić niewiele. Książka ta bowiem jest monografią wyjątkowo dojrzałą, dobrze udokumentowaną, opartą na solidnym materiale faktograficznym oraz badaniach własnych.

Praca ta w pełni zasługuje na uznanie jej za spełniającą wymogi stawiane pracom habilitacyjnym.

4. Działalność dydaktyczna i organizacyjna

Dr Grzegorz Micek przedstawił wykaz swojej działalności naukowo- badawczej, organizacyjnej i dydaktycznej. Z dostępnego materiału wynika, że międzynarodowa aktywność Habilitanta jest szczególnie intensywna i owocna, czego dowodzi jego udział w licznych projektach naukowo-badawczych oraz badawczo-eksperymentalnych, w tym finansowanych przez Komisję Europejską. Jego aktywność na tym polu jest wyróżniająca.

Habilitant brał udział w wielu konferencjach krajowych i międzynarodowych, kilka z nich organizując samodzielnie lub współorganizując, w tym wygłosił 23 referaty w języku angielskim.

Działalność dydaktyczna dr Grzegorza Micka jest bogata i wiąże się z jego profilem naukowo-badawczym. Prowadzi wykłady, ćwiczenia i seminaria w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Na podkreślenie zasługuje, że

pomimo niewielkiej liczby przeprowadzonych magistrantów oraz licencjatów, Habilitant cieszy się bardzo dobrą oceną wyrażoną przez studentów w badaniach ankietowych, co świadczy o wysokim poziomie zajęć dydaktycznych prowadzonych przez Habilitanta.

Obraz, jaki wyłania się z tych informacji wskazuje, że Habilitant jest wyjątkowo aktywny międzynarodowo, badawczo, organizacyjnie i dydaktycznie, a jego dorobek w tym zakresie jest wyróżniający się.

Na podstawie powyższych uwag stwierdzam, że przedstawione do oceny osiągnięcia naukowe oraz dorobek naukowy, dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski dr Grzegorza Micka spełnia kryteria oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie doktora habilitowanego określone w *Ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr z 2017 r., poz.1789)* w dziedzinie nauk o Ziemi w dyscyplinie geografia.